Год. XIV. София, сѫбота, 7 декемврий 1913 год. Брой 63.

Дър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относяще се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫтъ по 20 ст. на редъ съ гармондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Непатени писма не се приематъ. — ръкописи на седмичното издание не се връщатъ

Единъ отъ многото.

Архимандриту Евлогию.

Дѣдо попъ едва дочака 16 юний прѣзъ пустата 1913 година. Досадата тежеше върху плѣщитѣ му, като брѣме. „Нѣма ли да има край на тая неопрѣдѣленость“, — си шепнѣше той. Тия пусти гръцки войски не мога

вече да ги гледамъ, не мога да ги търпя. Кога веднажъ ще пристигнатъ нашитѣ! А колко сж близо тѣ, колко сж близо!"

Дѣдо попъ нѣкога бѣше свършилъ руска семинария, па се заселилъ край Вардаръ тука и се запопилъ. Попадията му бѣше умрѣла прѣди петь години, като му оставила петь дѣца. Само най-голѣмото отъ тѣхъ бѣше момче, сега доброволецъ-войникъ въ серската бригада. Момиченцата бѣха поизраснали, та вече гледаха кжщата.

Колко пжти турцитѣ бѣха затварали дѣдо попа за народното дѣло, ама това вече мина. Свободата сега бѣше съвсѣмъ близо — само нѣколко километра го дѣлѣха отъ нея: на българскитѣ полкове бойнитѣ тржби сѣкашъ чуваше дѣдо попъ. Чуваше той тѣхната сладка музика, музиката на свободата. И тиха наслада се лѣеше въ душата му, както се лѣятъ водитѣ на Вардаръ прѣдъ очитѣ му.

На другия день прѣди зори, още тъмно, топовни залпове събудиха дѣда попъ. Той стана погледна прѣзъ прозореца къмъ изтокъ. Слѣдъ всѣки залпъ се свѣткаше, осияваше цѣлата околность.

Дѣдо-поповото сърдце се разтупка отъ нездържима радость. Мѣсто го не хващаше и той летѣше отъ стая въ стая като лудъ. „Война е това война е! не е инцидентъ! Свърши се чакането вече". Тичаше той, косата му плуваше задъ него въ въздуха, брадата му се разстилаше по гърдитѣ и ги покриваше.

Зора се пукна, провидѣлѣ се. Ето гръцкитѣ войски идатъ отъ изтокъ, бѣгатъ безредно: едни захвърлили пушки, други безъ раници и безъ шапки, трети яхнали на голи коне съ изрѣзани каиши по невчесанитѣ имъ снаги. Всички бѣгатъ съ безуменъ страхъ.

Стиска дѣдо попъ юмруци и ги насочва къмъ тѣхъ, безъ да знае, че едни черни, лукави очи го слѣдѣха отъ съсѣднята кжща, и голѣми, и лукави черни очи, каквито има само у грѣкъ.

Слънцето огрѣ и потопи въ злато цѣлата китна вардарска околность, гдѣто слънцето, а заедно съ него и голѣмитѣ ножеве на българскитѣ войници, които прѣслѣдваха гърцитѣ.

И България още повече израсна въ дѣдопоповитѣ духовни очи. Израсна тя още по-мощна и сияйна; и въ нейния блѣсъкъ дори неможеше да глѣда дѣдо попъ.

Долу по улицата минаваха безкрайни въоволици войници, български войници, брадясали, почернѣли, пострѣхнали, отъ бойния ужасъ и окаляни отъ пети до глава. Сѣкашъ смъртьта ги бѣше осѣнила съ чернитѣ си крила.

Дѣдо попъ стоеше на чардака като закованъ и му не идваше на умъ да слѣзе долу и въ една поне цѣлувка да изліе радостьта си.

Въ неговитѣ широко отворенитѣ очи сладко потъваше множеството като нѣщо цѣло. Стоеще той като закованъ и само хълцаше и поглъщаше сладки сълзи.

„Тате, тате, ураа! Да живѣе България"!— дочу дѣдо попъ сина си и го зърна, съ войнишки дрѣхи, раница и пушка па се спусна като ястребъ надолу по стълбата къмъ улицата...

На другата зарань рано, току що пукнала зора дѣдо попъ се събуди отъ голѣмъ шумъ: по улицата минаваха бързо-бързо българскитѣ войски — връщаха се. Дѣдо попъ не можеше да разбере, каква е тая работа! Да сж разбити българитѣ—той щѣше да се научи още снощи. А нощесъ нѣмаше никакъвъ бой.

„Защо се връщате, бѣ момче?" запита дѣдо попъ отъ чардака единъ войникъ. „Да не сж ви насилили нѣщо ония поганци — гърцитѣ?"

„Не, дѣдо Попе, — заповѣдь има да отстжпимъ. И ние не разбираме, защо е тая заповѣдь".—Рече войникътъ и се затича да стигне другаритѣ си.

Ужасътъ на дѣдо попа нѣмаше прѣдѣли. Прѣдъ очитѣ му се стъмни, свѣтъ му се зави, та безъ малко щѣше да падне отъ чардака. Прѣдъ очитѣ му се смалиха, и китнитѣ близки ридове, и Вардаръ, и грамаднитѣ сѣнчести дървета въ градината му, и кжщитѣ, и всичко — всичко. Всичко се смали и незабѣлѣзано изчезна като, да потъна въ небесния океанъ. И стори се на дѣда попа, че неговата мила България заедно съ свѣта нѣкждѣ потъна и завинаги се скри. Той не виждаше вече що става прѣдъ очитѣ му.

Ненадѣйно грозна глъчка се зададе отъ западъ, която постепено се усилваше, та стрѣсна дори и унесения дѣда попъ. Отвори той очи и видѣ... О нещастие!—видѣ, че идатъ гръцкитѣ войски. И хиляди лукави, кръвнишки очи го стрѣлнаха. Дълбокиятъ погледъ на дѣда попа не можа да понесе тия лукави и кръвнишки очи. Дѣдо попъ влѣзе при дѣцата си ни живъ, ни мъртавъ.

Стъмни се и пакъ се съмна. Заедно съ нѣколко гръцки войници бѣше и съсѣдътъ съ голѣмитѣ черни и лукави очи. Тѣ влѣзоха въ дѣдо поповата кжща. Уловиха го и зеха да му скубятъ изпъстрѣлата дълга и широка брада прѣдъ очитѣ на четиритѣ му малолѣтни щерки. Момиченцата пищѣха, тичаха като луди отъ стая въ стая, сѣкашъ търсѣха нѣкоя скрита помощь. Ридаеха тѣ, скубѣха си коситѣ, дигаха ржцѣ къмъ небето, молѣха пощада, но напразно! — само злобни подигравки и цинизми чуваха въ отвѣтъ.

Вързаха назадъ ржцѣтѣ на дѣда попа, стѣгнаха му шията съ вжже и го повлѣкоха надолѣ по стълбитѣ. А той съ нечовѣшка сила се обърна къмъ дѣцата си, обгърна ги съ дълбокия си погледъ и толкозъ . . . повлѣкоха го и той изчезна . . . изчезна за да не види малкитѣ си дѣчица.

Изъ съсѣдитѣ се понесоха писъци. Скоро на нѣколко мѣста пламнаха кжщи.

Съ вързани ржцѣ назадъ и съ вжже на шия, което държеше единъ отъ четирмата гръцки войници, дѣдо попъ вървѣше къмъ Солунъ. Вървѣше съ бързи крачки, нервно и съ остъръ погледъ устременъ напрѣдъ далече въ пжтя. Той вършеше това като нѣкоя машина, безъ да го смисля. По пжтя гарвани, орли и други лешоядни птици вижлаха се по-често. Скоро обонянието и на войници и на дѣдо попъ биде облъхнато одъ страшна непоносима смрадъ. Тукъ —тамъ се провидѣха издути трупове на гръцки и български войници. „Тука е станалъ вчера страшенъ бой," рече единъ отъ гърцитѣ, „едва били откъртени отъ тука българитѣ. Нашитѣ сж дали грамадни жертви." — „Да, да," прибави другъ войникъ, „българскитѣ трупове сж по-малко отъ нашитѣ!" Промълвиха и побързаха, негли извие пжтя по чисто мѣсто. Боботевица отъ топове, картечници и пушки се чуеше нѣкждѣ къмъ сѣверъ. За мъртвитѣ още никой се не бѣше погрижилъ. Само раненитѣ бѣха прибрани.

Внезапно се спрѣ дѣдо попъ прѣдъ труповетѣ на двама войници — единиятъ българинъ, а другиятъ — гъркъ. Българинътъ държеше още здраво въ мрътвешкитѣ си ржцѣ пушка, ножа на която бѣше забитъ въ слабинитѣ на гърка; ала и главата на българина бѣше раздробена и облѣта съ засирена кръвь. Лицето му, обаче, бѣше запазено здраво и чисто отъ кръвь, понеже бѣше обърнато на горѣ, лице младо и хубаво, още не згрозено ни съ една бръчка, само малко подуто. Спрѣха се и войницитѣ, за да отгадаятъ, що е обърнало вниманието на плѣнника имъ. Дѣдо попъ се понаведе, колѣничи туку до самия български трупъ, дигна очи къмъ небето, очи сухи и остри, па извика издълбоко: „Боже! Загинало чадото ми вече! Загинало вече, загинало!" Въ това врѣме войникътъ дръпна вжжето, изпъна се шията на дѣда попа и той стана. Плѣнникътъ и войницитѣ продължиха пжтя. Дали гърцитѣ разбраха, че убитиятъ българинъ е само познатъ на плѣнника и намѣриха че е достатъчно наказанъ, та не се възбуди фанатизмътъ

имъ, заслужаваше да се знае; тѣ не промѣниха поведението си къмъ дѣда попа, не станаха още по-лоши. Въжето около шията на плѣнника се дърпаше, както и попрѣди: не по често. Както и попрѣди дѣдо попъ си поизпънеше шията и си земѣше въздухъ. А образа на клетата му рожба съ разбитото теме, съсирената кръвь, съ здравоуловената пушка и мушнатия ножъ въ слабинитѣ на гърка, се носѣше въ въздуха прѣдъ очитѣ му. Той гълташе сълзитѣ: ни една не се вѣсна въ неговия дълбокъ и студенъ погледъ. Но изъ тая скръбь безбродна и дълбока като нѣкое море изплувваше и една студена радость — че синъ му е загиналъ юнашки — отмъстилъ е достойно за живота си. И тоя образъ на милата му рожба отъ врѣме на врѣме му се усмихваше и като да му шепнѣше: „И азъ влѣхъ кръвьта си въ жилитѣ на България, и моя гробъ ще стане стжпало въ пиедестала на България!“ Веднага въздъхнѣше дѣдо попъ сж една стихийна въздишка и му поолекнѣше.

Вечертьта късно стигнаха и навлѣзоха въ Солунския затворъ, Беязъ куле. Затворътъ гъмжеше отъ плѣнени българи, войници и цивилни. Отъ скръбь и умора дѣдо попъ падна въ единъ жгълъ и заспа дълбоко, сѣкашъ потъна въ дъното на развълнувано море. Но и въ това дъно, далече отъ грозната буря, струваше му се, че още го души войникътъ съ вжжето. А образътъ на сила му, подпухналото лице, разбитото теме, съсирената кръвь и забития ножъ въ слабинитѣ на гърка, не се отдѣляха отъ очитѣ му.

Лека полека всички затворници изпозаспаха въ разнообразни полежения, почти единъ върху другъ. Слѣдъ нощната тишина, съ фенерче въ ржка, дѣдопоповия съсѣдъ, съ голѣмитѣ черни и лукави очи, блуждаеше между затворницитѣ, газеше отмалѣли крака и ржцѣ. Внезапно той зърна благото лице на дѣда попа, доближи, усмихна се злорадо, пружи ржка и хвана една стиска влакна отъ странитѣ на дѣдопоповата брада. Дръпна силно и ги оскубна всички. Глухо изохка въ дълбокия си сънь дѣдо попъ, събуди се и съ ужасъ видѣ полуназедения грькъ съ чернитѣ и лукави очи. Бликна кръвь отъ оскубаната буза, измокри долния край на брадата му, па потече по гърдитѣ; „ха-ха-ха!“ злобно се изкикоти гъркътъ, та събуди мнозина отъ затворницитѣ, които съ безпомощно съчувствие зърнаха дѣда попа: „ха-ха-ха! Влакната отъ брадата ще нося даръ на щеркитѣ ти, зеръ ще ме питатъ за тебе. Ти бжди спокоенъ, — азъ ще имъ намѣря и мжже, даже много мжже...“ лобави подлиятъ съсѣдъ и полекалека се отдалечи къмъ вратата, па излѣзе. Двѣ сълзи горещи и едри се търкулнаха по старческитѣ бузи на дѣда попа. Въздъхна тежко той и прошепна: „Българио, Българио, майко сладка, дѣ си сега да видишъ мжкитѣ на на вѣрнитѣ ти рожби, дѣ си сега побѣдоносна Българио, която строши вѣковнитѣ вериги на гърци и сърби, да видишъ, какъ ти се отплащатъ“!

На другата зарань прѣдъ зори съ приклади и къмшии събудиха затворницитѣ, подкараха ги къмъ кея и ги товариха като стока въ хамбаритѣ на единъ параходъ. Параходътъ изсвири и се отправи къмъ голѣмия Карабурунъ, за да излѣзе на открито море. Слѣдъ часъ и половина параходътъ бѣше оставилъ далече задъ себе си Карабурунъ и плуваше спокойно. Между екипажа на кувертата имаше голѣмо оживление. Нѣщо страшно се готвѣше горѣ на кувертата. Дочуваха се закани и псувни: „докарайте ги отъ хамбаритѣ тука, по-скоро ги докарайте“! — викаше капитанинътъ. Слѣдъ десетина минути осемдесеть български войници и граждански чиновници, между които и дѣдо попъ, излѣзоха на кувертата. — Тжпо мълчание осѣняше лицата на всички плѣнници. На всички бидоха вързани ржцѣтѣ назадъ. Равнодушни погледи се рѣеха насамънатамъ. Всички разбраха, че е настжпилъ края ... Войницитѣ, повечето съ кървави шинели и куртки, слѣди отъ боевете, въ които сж участвували, стоеха тъй спокойни, какво да се отнасяше това, що имъ готвѣха гърцитѣ, за съвсѣмъ други хора. Нѣкой отъ цивилнитѣ се поизплашиха. Това взбѣлѣза дѣдо попъ. Съ твърдъ гласъ се отправи той къмъ тѣхъ: „Братя, не се бойте! Хиляди наши братя загинаха смѣло по бойнитѣ полета. Тука не е по-страшно. Не показвайте слабость прѣдъ тия подли врагове. Нека видятъ тѣ нашата храбрость и тука, та да потреперятъ отъ насъ и плѣнници като имъ сме..!“ — „Попа дръжте най напрѣдъ, попа“! — извика капитанинътъ: „послѣ другитѣ“!

Слѣдъ мигъ се чу писъкъ: потъна дѣдо попъ въ синитѣ морски води. Подиръ десетина минути всички бидоха издавени.

И кувертата опустѣ *).

Василъ Узуновъ.

Синодални наредби и разпореждания.

Въ грижитѣ си за повдигане състоянието на църковнитѣ и монастирскитѣ стопанства, св. Синодъ е отправилъ до епархийскитѣ началства слѣдното окржното послание, № 4333 отъ 5 того:

Ваше Високопрѣосвѣщенство,

Голѣма часть отъ нашитѣ монастири, па и повечето отъ църквитѣ притежаватъ пространи гори, нѣкои отъ които даже се славятъ и съ твърдѣ богато съдържание, ала, върѣки това, тия монастири и църкви не сж използвали до сега тѣзи свои богатства за тъй необходимитѣ и важни свои нужди.

И до днесъ още горитѣ на тия богоугодни заведения или се експлоатиратъ първобитно, или сж подложени на безпощадна сѣчь, чрѣзъ която окончателно се опропастяватъ, или пъкъ, благодарение на мѣстнитѣ условия, сж изоставени на тѣхната сждба, безъ да се оползотворятъ.

Св. Синодъ се бои, че ако това положение продължи и по-нататъкъ, нѣкои отъ нашитѣ монастири и църкви рискуватъ да изгубватъ горитѣ си и да се лишатъ и отъ оная осжждна подръжка, която имъ сж указвали тия имоти досега.

Такова сжщо е положението и на земледѣлческото стопанство на нашитѣ монастири и църкви — и то се упражнява примитивно и то не доходно и полезно въ такава степень, каквато подобава на обема на земитѣ и въобще на условията, при които сжществува.

Въ грижитѣ си да повдигне материялното благотъстояние на свещеннитѣ монастири и църкви, св. Синодъ се занима съ положението на тия толкозъ важни въпроси и рѣши да се пристжпи енергично и системно къмъ организуване земледѣлието и горитѣ на монастиритѣ и църквитѣ въ доходни и полезни стопанства.

За тая цѣль при Канцеларията на св. Синодъ се образува специално Църковно-стопанствено отдѣление. На чиновницитѣ при това отдѣление, хора специалисти по тия отрасли, св. Синодъ възложи грижата да проучатъ въ първо врѣме стопанскитѣ условия на горитѣ и другитѣ земледѣлски имоти и да прѣдставятъ своя планъ за постигане на прѣдпоставенитѣ цѣли.

Като съобщаваме това за знание Вашему Високопрѣосвещенству, считаме за нуждно да добавимъ, че зана-

*) Подобенъ фактъ е хроникиранъ и отъ разпространения сръбски вѣстникъ „Политика“.